

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
T.a.v. Staatssecretaris S. van Veldhoven
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Per mail: stientje.van.veldhoven@minienw.nl

Uw Kenmerk: BRIEF #456 VAN DE STAATSSECRETARIS VAN
INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Project: OVER DE MAAS DREUMEL/ ALPHEN

Betreft: Zorgen burgercollectief gegroeid na onderzoek grondstromen Over de maas

Dreumel, 15 augustus 2019

Geachte mevrouw Van Veldhoven,

U wilt de zwakke schakels in de keten van ontgraven- tot en met het toepassen van grond en baggerspecie aanpakken. Naar die keten hebben wij een onderzoek geïnitieerd, dat is uitgevoerd van oktober 2018 tot en met 9 juli 2019 door onderzoeksbureau RPS, in opdracht van de gemeente West Maas en Waal. Uw ministerie heeft ons op 16 juli 2019 gevraagd of wij onze visie op het onderzoeksrapport van RPS willen delen. Door de vakanties en een WOB-procedure bij Rijkswaterstaat heeft het enige tijd geduurd. Wij hopen met dit verslag een bijdrage te leveren aan het versterken van de keten en het aanpakken van de zwakke schakels.

Samenwerking met Gemeente West Maas en Waal

Nadat wij [misstanden](#) bij het verondiepingsproject “Over de Maas” in mei 2018 onder de aandacht brachten, heeft de gemeente West Maas en Waal geïnvesteerd in het in betere banen leiden van verondiepingsprojecten in onze gemeente. Niet alleen door dit onderzoek naar de grondstromen, maar ook met het onlangs [bekrachtigde beleidskader](#) dat paal en perk moet stellen aan het zomaar starten van verondiepingsprojecten en waarbij tijdens het verondiepen een “*controle aan de poort*” wordt gevraagd. Wij zijn de gemeente erkentelijk voor de initiatieven en dat wij daarin mochten participeren.

Ook heeft de gemeente in juni 2018, bij de verlenging van de [anterieure overeenkomst met Nederland](#) voor het project Over de Maas extra condities bedongen wat betreft de dikte van de leeflaag die is verhoogd van 1 naar 3 meter. Daartegenover staan onbekende beperkingen voor de gemeente West Maas en Waal.

Op 30 juli 2018 hebben wij ons [onderzoeksvoorstel](#) ingediend. Daarna zijn we onderzoeksdoelen en een plan van aanpak overeengekomen. In januari 2019 hebben we in goed overleg de partijen geselecteerd. Het eerste rapport was op 4 februari 2019 gereed. En tot de tweede versie 1.1 van het rapport dat op 1 april 2019 klaar was, hebben we bijna wekelijks contact gehad over de voortgang en inhoud.

In maart 2019 werd de samenwerking stilzwijgend beëindigd, nadat Rijkswaterstaat het rapport had gelezen en de gemeente had ontboden voor tekst en uitleg. De gemeente heeft ons daarna links laten liggen en is verder samen met RWS opgetrokken. Tenslotte is er aan het rapport een draai gegeven die wij niet meer kunnen volgen. Dat dit een bewuste keuze was staat te lezen in de [Informatienota van B&W aan de Gemeenteraad](#):

“De indruk kan zijn ontstaan dat het eindrapport nogmaals besproken zou worden voorafgaand aan formele besluitvorming. Daar staat tegenover dat het aan de gemeente is om zelfstandig een besluit te nemen”

Die indruk was inderdaad ontstaan door de afspraken die bij aanvang zijn gemaakt, door onze deelname aan het project, maar ook door een recent antwoord van de gemeente aan ons, op de vraag hoe de voortgang was, vlak voor de publicatie van het rapport. Daarin stond: “Wij zullen de resultaten met jullie, RWS en Nederzand delen, voordat het wordt vrijgegeven”. Dat is niet gebeurd. Het heeft er alle schijn van dat Rijkswaterstaat (RWS) daarentegen wel inzage en een stem heeft gehad in de totstandkoming van het definitieve rapport.

Tenslotte werden de onderzoeksdoelen, ook zonder overleg, herschreven. Toch wordt in de [raadsinformatienota](#) van 9 juli 2019 over het onderzoek bericht: “De opdracht, die in overleg met het Burgercollectief Dreumelse Waard is opgesteld, is daarmee uitgevoerd volgens de gemaakte afspraken.” Wij kunnen bovenstaande stelling dan ook niet bevestigen, want de opdracht was niet meer dezelfde en de afspraak was dat we het rapport zouden bespreken voor publicatie. Wel vreemd om halverwege het project het besluit te nemen om de aangever van de onderzoeksvragen en projectdeelnemer in te ruilen voor Rijkswaterstaat, één van de onderwerpen van onderzoek.

Kwalijker is dat daarmee ook een vertekend beeld van onze inbreng- en een incompleet beeld van de onderzoeksresultaten worden geschetst. De kritiek in dit verslag hadden wij veel liever voor de publicatie met de gemeente gedeeld om zo op een meer constructieve wijze tot een evenwichtiger rapport te komen en om de doelstellingen te laten zoals afgesproken. Helaas was dat niet mogelijk.

Black box van miljoenen tonnen bouw- en sloopafval

Kort gezegd heeft het onderzoek niet gezorgd voor geruststelling over het storten, wat ook de onderzoeker ook al vermoedde. De miljoenen tonnen [Bouw- en Sloopafval](#) die de afgelopen jaren in de plas van het project Over de Maas zijn gestort, zijn- en blijven voor ons een black box waarvan de herkomst en samenstelling nauwelijks te duiden zijn. Daarom biedt het rapport geen basis om in te schatten welke risico's het gestorte afval voor onze leefomgeving heeft. Door de bevindingen uit het onderzoek en door de gang van zaken rondom de uitvoering en de toepassing van de regels bij de verondieping, zijn de onrust en het wantrouwen vooral gegroeid.

Mislukte steekproef

Het onderzoek zou gebaseerd worden op een steekproef van 25 partijen uit een lijst van Rijkswaterstaat van 509 partijen. Wij mochten uit die lijst 10 van de 25 partijen aanwijzen voor onderzoek. De afspraak daarbij was dat we dit zouden doen op basis van beschikkingen van de Inspectie voor Leefmilieu en Transport (ILT). Die beschikkingen waren naast de [ernstige vervuiling op de oevers](#) van het project en de verspreiding van drijfvuil langs de maasoever [buiten het project](#), de bronnen van onze zorgen.

Ook zouden we partijen selecteren op basis van waarnemingen van schepen die vreemd materiaal kwamen lossen, althans dat vonden wij, en waarvan we de gangen via [AIS](#) hadden getraceerd. En tenslotte op basis van trajecten van schepen waarbij op meerdere- of vreemde locaties werd aangemeerd en of werd geladen. Zo zouden we de opgegeven herkomst volgens de lijsten van ILT en RWS kunnen toetsen aan de realiteit om zo antwoord te krijgen op de zorgen die wij hierover hadden.

Vervuilde oevers bij het project Over de Maas

Een opmerkelijke plaats voor het laden van afval

Een van de plaatsen van herkomst van bouw- en sloopafval afval in België uit de beschikkingen

Maar bij de selectie van de 10 partijen liep het al meteen spaak, door systeemproblemen bij ILT en RWS, waardoor we niet volgens de afspraken de partijen konden selecteren en waardoor het project ook nog maanden vertraging op liep.

Systeemproblemen bij de ILT

In juli 2018 waren de beschikkingen al bijna een jaar niet meer bijgewerkt op de ILT- website. Daarom hebben wij op 10 Juli 2018 bij de ILT een WOB-verzoek gedaan voor de ontbrekende beschikkingen vanaf oktober 2017. Ook heeft RPS nog tevergeefs getracht de ontbrekende beschikkingen te krijgen voordat het onderzoek begon.

Uiteindelijk kregen wij pas op 7 februari, 7 maanden na ons verzoek, een Excel sheet met een samenvatting van de ontbrekende beschikkingen. Deze konden we niet meer gebruiken omdat het eerste verslag van het onderzoek toen al klaar was. Dat het zo lang duurde kwam volgens een email van de ILT van begin februari 2019 door "Systeemproblemen". De ILT publiceert nu wel een [spreadsheet met een samenvatting van actuele beschikkingen](#), maar de zoekmachine is nog altijd niet bijgewerkt en de brondocumenten zijn nog altijd niet toegankelijk. De zoekmachine vermeldt "[Laatste update: 20-10-2017](#)". Het maakt allemaal een nogal ad-hoc en ongestructureerde indruk. Verder valt het ons op dat één nietszeggende regel tekst over de herkomst van het afval volstaat om een beschikking voor tienduizenden tonnen afval te verkrijgen. Bijvoorbeeld: "De afvalstoffen zijn afkomstig van grond- en ruimingswerken uit België.". Op deze wijze is weliswaar aan de invulplicht van het formulier voldaan en zijn door goedkeuring en toestemming de regels toegepast, maar we worden zo weinig wijzer over de herkomst van het afval.

Systeemproblemen bij RWS

Ook Rijkswaterstaat had maanden nodig om de lijst van partijen te produceren die de basis zou moeten zijn voor de steekproef. Die lijst ontvingen wij op 14 januari 2019. Maar het bleek een gatenkaas te zijn waaruit slechts 7% van het totale [volgens de verwerker](#) toegepaste tonnage kon worden verklaard. Bedrijfsnamen ontbraken in 38% van de partijen en de datum van toepassing in 30% van de gevallen. In 100% van de partijen was geen beschikkingnummer vermeld terwijl daar expliciet en herhaaldelijk om was gevraagd, bijvoorbeeld in een mail van 9 november aan RPS (die deze vraag ook aan RWS stelde):

"Aanvullend op de lijst van partijen naast nummer en herkomst graag minimaal de volgende kolommen toevoegen:

a) Datum

b) Kennisgevingsnr van de EVOA-beschikkingen (bijv.: [BE001005975](#))".

Deze twee kolommen waren voor ons essentieel vanwege de koppeling met de beschikkingen voor overbrenging van het afval, de opgegeven locatie, omschrijving en het moment van storten.

Rijkswaterstaat beweerde op 5 maart 2019, weliswaar pas nadat de eerste versie van het onderzoeksrapport klaar was en maanden na het eerste verzoek, dat het de gegevens toch had maar dat het: "*uit ons systeem niet gemakkelijk is om overzichten te draaien*".

Waarom zou je de gegevens niet verstrekken als je die wel in bezit hebt, daar volgens de Gemeente en RPS herhaaldelijk en expliciet op aangesproken bent en maanden de gelegenheid hebt gehad om die gegevens alsnog te verstrekken? Zelfs daarna, was de administratie van de bodemintermediair Brabob nodig om de gegevens compleet te maken: "*Voor het inzicht in de omvang van de 23 toegepaste partijen is een beroep gedaan op de grondstromen administratie van de exploitant*" zo staat het in het rapport.

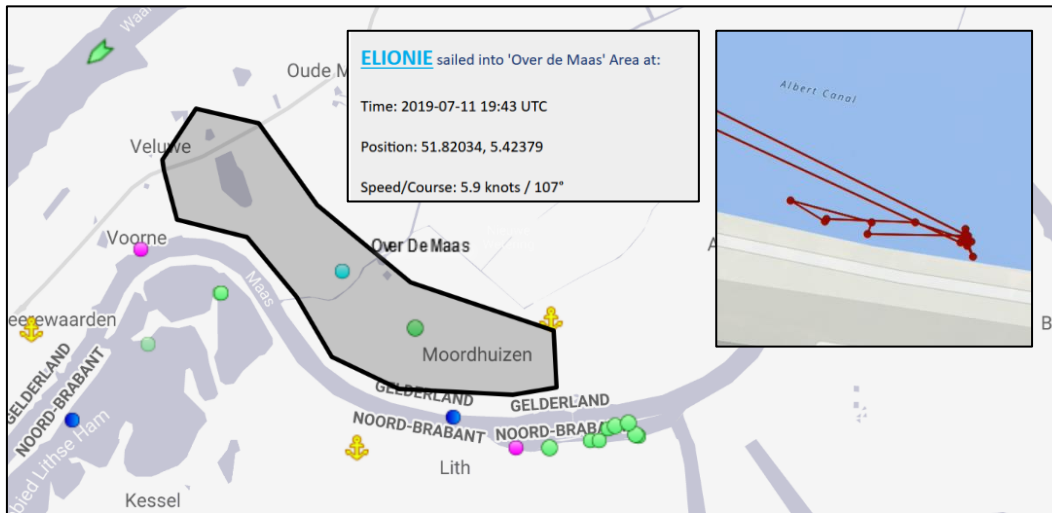
Voor een structurele handhaving is het problematisch als dit soort lijsten kennelijk niet zomaar uit het systeem van RWS gehaald kunnen worden en dat het maanden moet duren om die te produceren voor één van de vele verondiepingsprojecten. De ongestructureerde gegevens in de lijst (bijvoorbeeld veel verschillende en onduidelijke datumnotaties binnen één kolom) duiden er verder op dat deze lijst niet is "uitgedraaid" maar met de hand in elkaar is geknutseld. Overigens waren deze problemen niet uniek voor dit onderzoek want een partijenlijst die RWS een jaar eerder aan de gemeente verstrekte vertoonde dezelfde soort gebreken.

Brabob produceerde wel redelijk vlot een lijst. Zij het met minimale informatie en zonder beschikkingnummers en andere gegevens, waar we ook weinig tot niets aan hadden. Naar eigen zeggen was dit beleid om zo weinig mogelijk gegevens in te vullen en te verstrekken.

Hierdoor konden wij niet die partijen selecteren waar wij op basis van de eveneens incomplete beschikkingen vraagtekens bij hadden. Uiteindelijk hebben we toch maar 10 partijen geselecteerd, omdat we het onderzoek niet wilden frustreren.

Geen gegevens over transporten

Maar ook de gegevens van de daadwerkelijke transporten die we wilden onderzoeken kregen we niet van Rijkswaterstaat: “Nee, wij houden geen lijsten bij van schepen die in de plas liggen. Dit zijn meer dan 500 schepen.”, zo luidde het antwoord van RWS op de vraag welk schip wanneer kwam lossen. Jammer, want [AIS](#) maakt het mogelijk om deze administratie met een geringe inspanning volledig te automatiseren. De informatie is zelfs kant-en-klaar op de markt te verkrijgen, bijvoorbeeld hier: [Custom Areas - MarineTraffic](#).

Voorbeeld van een zone op marinetraffic.com waarmee op basis van AIS-gegevens automatisch de datum en tijd van aankomst en - vertrek, los- en laadplaatsen, verblijfsduur en identificatie van het schip wordt geregistreerd.

Naast de gebrekkige rapportagemogelijkheid en het niet bestaande dossier van slooptransporten was er ook nog tussen de systemen van RWS onvoldoende samenhang en was er geen koppeling met de beschikkingenadministratie van de ILT. Tenslotte worden essentiële gegevens zoals het volume vaak ook nog te laat vastgelegd, namelijk als het afval al op de bodem van de plas ligt en het te laat is om daarop te controleren en handhaven. Dit alles blijkt uit het onderzoeksrapport en uit de [side letter](#) van RPS:

“De bij melding aanvullend gevraagde gegevens worden op een later tijdstip, bij toepassing, alsnog opgevraagd/verkregen door Rijkswaterstaat. Deze later verkregen data worden echter niet verwerkt/toegevoegd aan het BBK-dossier. Doordat het meldsysteem, behalve de niet toereikend verklaring van een melding, geen terugmelding kent over het al dan niet toepassen van (een deel van) de toereikend verklaarde meldingen geeft het meldingendossier van Rijkswaterstaat geen informatie over de omvang van de daadwerkelijk toegepaste partijen grond/baggerspecie. Het ‘openbare’ BBK-meldingsdossier geeft geen volledig beeld van de daadwerkelijk toegepaste partijen en hoeveelheden. Om dit beeld te krijgen is men afhankelijk van de administratie van de exploitant en/of de handhaver (i.c. Rijkswaterstaat).”

En

“Het bevoegd gezag (i.c. Rijkswaterstaat) beschikt uiteindelijk over betreffende nummers, maar krijgt/heeft hier pas inzicht in na aanlevering van de wekelijkse planning met daarop de gegevens van de op dat moment toe te passen partijen.”

Door alle systeemproblemen bij de handhavers kende het onderzoek daarom een valse start en kon het bij voorbaat al niet meer volgens het plan worden uitgevoerd. Kwalijker is dat dit alles ook duidt op fundamentele gebreken in mogelijkheden tot proactieve handhaving en een onmogelijkheid voor burgers om zelf zaken te toetsen. Voor ons was het aanleiding om bij B&W en later bij het ministerie een noodsignaal hierover af te geven.

Signaal aan de gemeente

Op 14 januari 2019 ontvingen wij de definitieve lijst van partijen via de Gemeente. Twee weken daarna, op 29 januari 2019, hebben wij de bovenstaande gebreken en signalen in een [presentatie aan burgemeester en wethouder](#) en betrokken ambtenaren gedeeld. Ook later nog bij uw ministerie op 25 februari 2019, helaas zonder dat dit leidde tot een betere lijst of meer voortvarende aanpak, want het rapport was op 4 februari 2019 klaar en was gebaseerd op de gebrekkige lijst van partijen van RWS en de incomplete lijst van beschikkingen van de ILT. En op die gebrekkige steekproef is ook het definitieve rapport gebaseerd. In de presentatie meldden we daarom: *“Op basis van eigen data van RWS is het onmogelijk om goed te handhaven op papier, laat staan praktisch. De werkelijke herkomst van partijen is meestal niet te meer te achterhalen. We kunnen daarom nu al redelijkerwijs vermoeden dat het onderzoek naar de herkomst niet de gewenste informatie gaat geven... Wel weten we dat er drie jaar niet of nauwelijks is gehandhaafd”*

En

“Theo Pouw is met 157 partijen hofleverancier van het project ODM. Vanwege de grote [problemen met thermisch gereinigde grond](#), de core business van Pouw, maken wij ons eerder meer dan minder zorgen...”

Of er thermisch gereinigde grond is gebruikt bij Over de Maas weten we niet. Maar vanwege de [ernst van de reinigingsproblemen](#), de [zwaar verontreinigde grond](#) die voor reiniging wordt gebruikt en de oververtegenwoordiging van partijen van Pouw met 157 van de 509 partijen, vinden we dat zowel het ministerie als de gemeente de verantwoordelijkheid hebben om de oorsprong van die partijen verder na te gaan. Want de verondieping creëert een onomkeerbare situatie die niet mag leiden tot een verslechtering van de leefomgeving en het moet bovendien de natuurontwikkeling ten goede komen. Dat was immers de reden waarom het afval *“nuttig”* wordt toegepast.

Het college was dus volledig op de hoogte van de bovenstaande feiten en omstandigheden en we hebben de problemen herhaaldelijk onder de aandacht gebracht. Om dan als eindconclusie van het onderzoek te berichten dat *“de administratie klopt”*, is opmerkelijk. Wij vinden dat de administraties van RWS en ILT incompleet, gebrekkig en ontoegankelijk zijn gebleken en hooguit achteraf en te laat kloppend worden gemaakt. De administratie van Brabob klopt inderdaad met de gegevens van de handhavers omdat zij die gegevens zelf hebben aangeleverd.

Pakkans nihil

De tweede conclusie van het college was dat *“De landelijke regels worden toegepast”*. Deze conclusie kan evenmin worden getrokken als het ingediende papier niet wordt getoetst aan de praktijk. Want een onlosmakelijk onderdeel van het toepassen van regels is het handhaven ervan. Uit een [artikel van Follow the Money](#) dit jaar blijkt dat van de (tien) duizenden transporten tussen 2015 tot en met 2017 er in heel Nederland slechts acht controles hebben plaatsgevonden. Daaruit blijkt dat de pakkans verwaarloosbaar klein is. Die wordt ook zeker niet groter als je niet bijhoudt welke schepen er wanneer komen lossen en tegelijkertijd wat betreft o.a. volumes blindvaart op een planning die de verwerker zelf achteraf mag verstrekken.

Als iedereen op een provinciale weg 140 rijdt en je constateert geen overtredingen omdat je in de praktijk nooit controleert en alleen afgaat op de verklaringen van de chauffeur achteraf, zou je zomaar ten onrechte de conclusie kunnen trekken dat de weg veilig is. Zelfs als de verklaringen van de chauffeurs achteraf in een *“handhavingss dossier”* worden vastgelegd en die administratie daarmee kloppend is gemaakt.

Dit geldt ook voor de verondiepingsprojecten. De miljoenen tonnen Bouw- en Sloopafval zijn de afgelopen jaren zonder noemenswaardige toetsing van ladingen gestort. En dat is zeer riskant als je weet dat aan het meest verontreinigde afval de hoogste opbrengst hangt, de oorspronkelijke herkomst nauwelijks is te duiden, er geen vooronderzoek naar die herkomst nodig is en de bemonstering aan de bron, buiten het zicht van de Nederlandse handhavers, in het buitenland wordt uitgevoerd door een partij die weliswaar is gecertificeerd, maar wordt betaald en aangestuurd door de verwerker. Als dit dan wordt goedgekeurd door de handhavers, vervalt ook nog eens de verantwoordelijkheid van de aanbieders van het afval. De regels worden inderdaad toegepast, maar of dat die op de juiste wijze worden toegepast is maar zeer de vraag, zo blijkt uit het onderzoek. De indruk ontstaat dat de handhavers leven in een papieren realiteit, gecreëerd door de verwerkers, waarbij de administratie van dat papier ook nog allerlei gebreken vertoont.

Media gestuurde handhaving

Zeker als de toepassing van afval onder de legitimatie van natuurontwikkeling plaatsvindt zou een strikte handhaving met een redelijke pakkans een vanzelfsprekendheid moeten zijn. Bij Over de Maas bleef het in vijf jaar storten beperkt tot [één handavingsactie in de maand Oktober 2018](#) ingegeven door [negatieve media-aandacht](#) aan het begin van die maand en niet door signalen uit de eigen administratie. En daarbij bleek ook nog dat er met alle tien van de gecontroleerde transporten wat mis was en dat er zelfs twee schepen zijn teruggestuurd. Er leek in de onderzochte periode van vijf jaren, maar één maand aan media-gestuurde handhaving te zijn gedaan en niet structureel aan risico-gestuurde handhaving.

Het feit dat Nederland de [stortkoker](#) om de plastic vervuiling te reduceren pas in juni 2018 in gebruik nam, nadat wij deze misstanden [in de pers](#) en op social media in mei 2018 aan de kaak hadden gesteld, terwijl omwonenden vanaf september 2017 hierover al diverse klachten in hadden gediend bij de ontzanders en RWS, is een andere illustratie van media gestuurde handhaving. RWS had de vervuiling natuurlijk zelf moeten waarnemen en al veel eerder actie moeten ondernemen. De stortkoker was nu niet bepaald een innovatie zo blijkt uit het document [“Verantwoord grootschalig toepassen van grond en baggerspecie”](#) uit 2009 van Bodem+.

Side letter RPS

Een ander opmerkelijk gegeven is dat bureau RPS heeft gemeend het verslag van het onderzoek te moeten aanvullen in een [separate brief](#) naar de Gemeente die volgens de onderzoeker *“behoort bij de rapportage”*. Kennelijk moesten deze relevante conclusies en interpretaties, hoewel ze volgens de onderzoeker bij het rapport hoorden, worden verbannen uit het definitieve rapport. Want ze stonden wel in de eerste versie. Ook van dit besluit ontgaat ons de logica. Want juist de inschatting van risico's door een expert en de weging van de handhaving, daar hadden wij als verontruste burgers behoefte aan, niet alleen aan een toets of er formulieren volgens de minimum vereisten van de wet waren ingevuld en of de instanties dat hadden goedgekeurd. Het hoofdstuk met de veelzeggende titel *“Beantwoording onderzoeksvraag en verdiepingsvragen”* zou je natuurlijk in het onderzoeksrapport verwachten en niet in een begeleidende brief van de onderzoeker.

Uit de inhoud van deze [side letter](#) blijkt dat op de milieu hygiënische verklaringen, hoewel wettelijk toegestaan, van alles is af te dingen. De onderzoeker vat het als volgt samen:

“Elk van de gebruikte soorten milieu-hygiënische verklaringen heeft tekortkomingen. Hierdoor is ofwel de Herkomst niet transparant, kan er getwijfeld worden over de geleverde kwaliteit (chemisch-analytische Samenstelling) en/of zijn er onduidelijkheden met betrekking tot de omvang van de partij”

Vanuit uw behoefte om de zwakke schakels in de keten aan te pakken raden we u aan om ook aandachtig kennis te nemen van deze side letter.

Twijfelachtige toepassing van regels

Verder maakt het college zich zorgen of de landelijke regels voldoende zijn. Die zorg delen wij. Maar je hebt weinig aan aangescherpte regels als je de problemen met de milieu hygiënische verklaringen, de ontbrekende praktijkcontrole van ladingen en de ontoegankelijke opslag van half ingevulde formulieren niet eerst aanpakt. Waarom wijst de gemeente juist deze kritische bevindingen af voor opname in het rapport, maar voelt zij zich tegelijkertijd wel geroepen voelt om in ongenueanceerde, geruststellende bewoordingen te communiceren over het rapport en de administratie. Wij vinden dat in het [persbericht](#), maar ook in de [brief naar de gemeenteraad](#) neutrale conclusies wel heel positief worden ingekleurd. In de raadsinformatienota staat bijvoorbeeld te lezen:

“Het onderzoek levert geen bewijs dat foutieve (illegale) nuttige toepassing plaatsvindt van grond en baggerspecie in Over de Maas”.

Even waar is de stelling:

“Het onderzoek levert geen bewijs dat de juiste (legale) nuttige toepassing plaatsvindt van grond en baggerspecie in Over de Maas”

Het was passender geweest om deze loze stelling achterwege te laten of om het te vermelden zoals het is:

“Het onderzoek bewijst dat er formulieren zijn ingevuld en dat er monsters in het buitenland zijn genomen. Of de inhoud van die formulieren klopt met de werkelijkheid, of de monsters afdoende representatief en juist uitgevoerd waren en of daarbij overtredingen zijn begaan kan nu niet meer worden vastgesteld, maar daar valt volgens de experts veel op af te dingen omdat alle gebruikte milieu-hygiënische verklaringen tekortkomingen hebben.”

Onbekende herkomst

Met de twijfelachtige hantering van de regels en zonder toetsing aan de realiteit steunt het systeem vanaf de eerste melding tot aan het sluiten van het dossier, volledig op de juistheid en duidelijkheid van de verklaringen van de verondiepers en leveranciers van het afval. Waarbij RPS heeft vastgesteld dat bij de buitenlandse controle van partijen op locatie slechts minimaal onderzoek wordt gedaan met een weliswaar toegelaten, maar niet-representatief pakket aan parameters dat toegesneden is op de Nederlandse bodem en niet op de Franse, Belgische of Duitse bodem. Wij vragen ons af hoe je met een beschrijving van de herkomst zoals *“De afvalstoffen zijn afkomstig van grond- en ruimingswerken uit België.”*, dan de juiste parameters voor het onderzoek van een partij kunt bepalen.

Maar zelfs als een beschikking wel een indicatie geeft zoals: *“De afvalstoffen zijn afkomstig van baggerwerken in verschillende havens, rivieren en kanalen in Vlaanderen.”* (Beschikking [BE001005991](#)) worden er verder weinig vragen gesteld en kan worden volstaan met een minimaal zoetwater(bodem) onderzoekspakket. En dat terwijl er in de zeehavens van Vlaanderen toch zoute, verontreinigde baggerspecie wordt gebaggerd. Ook de onderzoeker meldt bij verschillende partijen het toepassen van zoute bagger zonder daarop te toetsen als een probleem en risicofactor.

Antitankgracht met invasieve exoten en zwaar verontreinigde bagger

Hetzelfde geldt voor een beschikking ([BE001005529](#)) voor de overbrenging van 45000 ton baggerspecie uit de [Antitankgracht](#) in Schilde: *“De afvalstoffen zijn afkomstig van baggerwerkzaamheden uit de bedding van een antitankgracht in België”*. Het is in België [algemeen bekend](#) dat die gracht tegen meer dan het dubbele van de gangbare prijs (€ 50,- per m3) moest worden uitgebaggerd om *“de ecologische en landschappelijke kwaliteiten te herstellen”*. Dit vanwege de grote hoeveelheid invasieve exotische planten waar voor een aantal een [Europees verbod op transport en import](#) geldt. De gracht bevatte parelvederkruid, grote waternavel, aarvederkruid,

Amerikaanse vogelkers, Japanse duizendknoop en blaasjeskruid. Ook was het slib van de Antitankgracht op plaatsen zwaar verontreinigd met arseen, cadmium, zink, aromatische- koolwaterstoffen en minerale olie. Omdat eerst de probleemtrajecten van de gracht zijn uitgebaggerd is de kans reëel dat deze bagger is toegepast bij Over de Maas (45000 ton van de in totaal 100000 ton).

Hoe cynisch is het, dat deze baggerspecie dan wel geschikt is om het in Nederland *“nuttig”* toe te passen door er een nieuw natuurgebied van te maken? Om meer duidelijkheid over deze beschikkingen en de partijen te krijgen hebben we op 30 juli 2019 bij RWS een [WOB-verzoek](#) gedaan naar de handhavingdossiers van de door ons geselecteerde partijen, omdat de gemeente zei deze niet te hebben en de onderzoekers deze wel heeft maar niet wil verstrekken. Tot op heden zonder reactie.

Tenslotte bleek dat hetzelfde bedrijf dat de monsters neemt in het buitenland namens de verwerker, [in Barneveld](#) in opspraak is geraakt door een dubieuze herkeuring van een partij, volgens het bedrijf omdat de informatie over de partij door de verwerker uit Barneveld onjuist was. Daaruit blijkt dat het systeem van zelfcontrole door marktpartijen geen garantie geeft voor een deugdelijke keuring en dat zelfs een gecertificeerd bureau vrij gemakkelijk op het verkeerde been wordt gezet (al dan niet bewust).

Achteraf herschrijven van onderzoeksdoelen

De redenen waarom we de gemeente niet meer kunnen volgen zijn ten eerste omdat de gemeente achteraf, na afronding van het onderzoek en zonder overleg de onderzoeksdoelen heeft herschreven en ten tweede omdat een aantal zeer relevante feiten en -opinions van de onderzoekers zijn weggelaten uit het rapport.

Voor ons was het essentieel om een beeld te krijgen of er sprake zou kunnen zijn van (te) grote risico's voor het grond-, oppervlakte- en drinkwater. Want daar maakten en maken wij ons vooral zorgen over na gesprekken met

ter zake deskundigen begin 2018. Die spraken van het “[Gokken met Grond](#)”. Het antwoord op die vraag zou ofwel leiden tot een geruststelling, ofwel aanleiding zijn voor een vervolgonderzoek naar de bodem.

In de eerste versie van het onderzoeksrapport staat de doelstelling die we waren overeengekomen en die aansloot bij ons [oorspronkelijke onderzoeksvoorstel](#):

“Vooronderstelde ketenherleidbaarheid van de binnen het kader van het Besluit bodemkwaliteit toegepaste grond- en baggerspecie. Met andere woorden: Kunnen de grondstromen terug gevolgd worden naar hun herkomst en biedt het achterliggende milieu hygiënische bewijsmiddel voldoende inzicht/borging met betrekking tot de toegepaste milieu hygiënische kwaliteit?”

*Onderhavig onderzoek heeft tot doel te kijken of het systeem voor de toepassing van grond en baggerspecie als secundaire bouwstof functioneert zoals dat door de wetgever is beoogd en inzicht geeft in de kwaliteit, aard en omvang van de toegepaste grondstromen. Met andere woorden: geeft het systeem voldoende inzicht om de ontstane maatschappelijke onrust weg te nemen?”. Over het laatste doel zei de consultant die de gemeente had ingehuurd om het traject te begeleiden nog in maart 2019: “*deze vraag ook nadrukkelijk beantwoorden bij de conclusies*”.*

Zover is het niet gekomen. In de uiteindelijke versie is die doelstelling herschreven naar: “*Het onderzoek is gericht op de terugvolgbaarheid van de grondstromen naar de bron op basis van de wetgeving, geborgd met de toepassingsmeldingen in het kader van het BBK. De verwachting is dat de dossiers een eerste inzicht geven in de herkomst, kwaliteit en omvang van de in de GBT Over de Maas toegepaste partijen en of deze voldoen aan de vereisten uit het BBK en onderliggende normdocumenten.*”

Doel van het administratieve onderzoek naar een aantal toepassingsmeldingen BBK is om te beoordelen of het systeem voor de GBT Over de Maas functioneert zoals dat door de wetgever is beoogd. Daarnaast heeft het tot doel om na te gaan of afzonderlijke meldingsdossiers inzicht geven in de herkomst, aard, kwaliteit en omvang van de toegepaste grondstromen.”

De doelen die voor ons van belang waren zijn deels verdwenen. De nieuwe doelen passen in ieder geval beter bij de multi-interpretabele uitkomst dat de administratie klopt en dat de regels zijn toegepast. Met andere woorden voldoen de formulieren aan de wet? Ja, want die zijn daarop gebaseerd. Het probleem van de milieu hygiënische verklaringen en de interpretatie pasten blijkbaar niet meer. Dit is een gotspe gezien de aanleiding van het onderzoek, de gemaakte afspraken, de grote risico's voor onze leefomgeving en de hoge kosten voor de gemeenschap en ook de gemeente, wanneer het alsnog misgaat. Denk bijvoorbeeld alleen al aan de hoge onderhouds- en reinigingskosten wanneer de invasieve exoten de overhand zouden krijgen in de plas en langs de Maas of de kosten wanneer het grondwater verontreinigd zou raken.

Verkeerd signaal

In strijd met de overeengekomen doelstellingen en afspraken heeft het definitieve rapport een puur juridische benadering, die alles wat verder relevant en bekend is buiten beschouwing laat. Om vervolgens te concluderen dat er alleen wat mis zou zijn met de wetgeving.

Met die bijsturing en invloed van RWS, zijn wel de onafhankelijkheid en het nut van het rapport in het geding gekomen. Wij vinden dat het college daarom verkeerd signaal afgeeft aan haar burgers en de gemeenteraad. Want er is juist veel meer mis in de keten dan alleen de wetgeving:

- De eilanden van ontoegankelijke systemen met gebrekkige en incomplete gegevens die de basis voor de handhaving op de keten zouden moeten zijn, maar dat niet kunnen zijn;
- De problemen met de milieu-hygiënische verklaringen’
- De veel te ruime en coulante toepassing van regels voor overbrenging en storten;
- De gebrekkige handhaving door ontbrekende controle op ladingen afval en het alleen in actie komen als er negatieve media-aandacht is;
- Het ontbreken van een monitoring op transporten en volumes;
- Het pas achteraf vastleggen van essentiële handavingsgegevens en
- Het blindvaren op informatie die de verwerker levert.

Bovenstaande, in combinatie met de perverse prikkel dat de verondiepings-omzet en winst vooral wordt bepaald door het volume - en de mate van verontreiniging van het aangeboden afval en dat juist bij de controle daarop grote vraagtekens zijn te zetten, heeft onze zorgen over het afval dat de afgelopen jaren in de plas is verdwenen groter gemaakt.

Wij zien daarom weinig heil in de oplossing van het college om alleen de wetgeving te bespreken met de Staatssecretaris. Iedereen lijkt vergeten te zijn dat “Over de Maas” een natuurontwikkelingsproject moest zijn en dat het niet een afgeschermd depot voor bouw- en sloopafval is. In de Raadsinformatienota staat ook “*Wij hechten eraan om de gemeenteraad tijdig en volledig te informeren*”. Wij zijn van mening dat de gemeenteraad niet volledig is geïnformeerd en hopen met dit verslag het beeld vollediger te hebben gemaakt.

Onverantwoord grote gok

Alle autoriteiten voeren blind op de informatie aangeleverd door de markt. En alleen na negatieve media-media aandacht werd kortstondig de proef op de som genomen om de gemoederen te sussen. Gezien de minimale pakkans en de grote langdurige risico's voor onze leefomgeving vinden wij dat een onverantwoord grote gok met onze leefomgeving wordt genomen. Daarom vragen we u om acties die de risico's zouden kunnen beperken zoals:

- Om de drie miljoen ton kernmateriaal bij Over de Maas op alle risico-parameters en inclusief Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) volledig en onafhankelijk te laten bemonsteren, want dat is de enig resterende manier om de kwaliteit van de bodem en impact op onze leefomgeving vast te stellen. Dit heeft ook een duurzaam economisch belang vanwege de drinkwaterwinning in het gebied, de fruitteelt en akkerbouw en het intensieve watergebonden toerisme en recreatie direct stroomafwaarts.
- Te investeren in een veel betere bezetting van het handhavingsapparaat en vooral ook in de structurering en automatisering van de administraties van RWS en ILT. En daarnaast de gegevens transparant en toegankelijk te maken, zodat er ook op tijd informatie uit kan worden gehaald, wanneer dat nodig is.
- De nieuwe regels wat betreft verplicht vooronderzoek naar partijen niet per 1 april 2021 maar per direct in te voeren en om
- Een geautomatiseerd systeem voor de monitoring- en registratie van transportbewegingen in te voeren zodat de herkomst en eventueel volume te valideren zijn voorafgaand aan toepassing.
- Te verbieden om gemengde partijen toe passen voor natuurontwikkeling.
- Ervoor te zorgen dat RWS alle relevante informatie van een partij voor storting compleet heeft en dat de herkomst eenduidig is, daarop controleert en dit niet langer kloppend maakt achteraf, wanneer het afval op de bodem ligt.
- Veel strikter om te gaan met de milieu hygiënische verklaringen

Als de gemeente bij het volgende verondiepingsproject op een betekenisvolle manier het nieuwe beleidskader wil toepassen en handhaven, dan moet de controle aan de poort zijn ingeregeld en niet nog worden uitgevonden en gebudgetteerd. Want in de handhaving door RWS en ILT hebben we na dit onderzoek weinig vertrouwen meer.

Hoogachtend,

Burgercollectief de Dreumelse Waard,
 Gert-Jan van Engelen Dré van Rossum Harold Koolhout, Frans van Egmond
<http://www.dreumel.burgercollectief.club>

Gebruikte bronnen

Misstanden-buitenlands slib en drijfvuil bij over de maas grootste milieuramp

<https://www.gelderlander.nl/west-maas-en-waal/buitenlands-slib-en-drijfvuil-bij-over-de-maas-grootste-milieuramp-afgelopen-jaren~ace400e0/>

Bekrachtigde beleidskader-stappenplan

<https://www.westmaasenwaal.nl/stappenplan>

Anterieure overeenkomst met Nederzand-over de maas mag langer door

<https://www.gelderlander.nl/west-maas-en-waal/over-de-maas-mag-langer-door-maar-dan-wel-schoner~a9e0ac11/>

Onderzoeksvoorstel-Voorstel audit en bodemonderzoek Over de Maas

<http://www.dreumel.burgercollectief.club/Voorstel-audit-en-bodemonderzoek-Over-de-Maas.pdf>

Raadsinformatienota onderzoek RPS Over de Maas

<http://www.dreumel.burgercollectief.club/Raadsinformatienota-onderzoek-RPS-Over-de-Maas.pdf>

Bouw- en Sloopafval

<http://www.euralcode.nl/stap1a17.html>

Ernstige vervuiling op de oevers-gore grond over de maas

<https://www.ftm.nl/artikelen/gore-grond-over-de-maas?share=1>

Maas blijkt afvalput van België

<https://www.plasticsoupfoundation.org/2018/10/maas-blijkt-afvalput-van-belgie/>

AIS

<https://nl.wikipedia.org/wiki/AIS>

Samenvatting van actuele beschikkingen-lijst met kennisgevingen evoa

<https://www.ilent.nl/onderwerpen/afvaltransport-evoa/documenten/publicaties/2019/03/29/lijst-met-kennisgevingen-evoa>

Laatste update: 20-10-2017-beschikkingenonline

[https://tijdelijk.ilent.nl/onderwerpen/transport/afval over de grens evoa/beschikkingen online/beschikkingenonline.aspx](https://tijdelijk.ilent.nl/onderwerpen/transport/afval%20over%20de%20grens%20evoa/beschikkingen%20online/beschikkingenonline.aspx)

Volume volgens de verwerker

<https://www.overdemaas.com/praktische-informatie/presentatie-info-avond-alphen-25-10-2018/download>

BE001005975

https://tijdelijk.ilent.nl/evoa_pdfs/BE001005975.pdf

AIS-Automatic Identification System

https://nl.wikipedia.org/wiki/Automatic_Identification_System

Custom Areas - MarineTraffic

<https://www.marinetraffic.com/en/p/my-custom-areas>

Side letter-Onderzoek grondstromen RPS-versie 2 aanvullingen RPS

<http://www.dreumel.burgercollectief.club/Onderzoek-grondstromen-RPS-versie-2-aanvullingen-RPS.pdf>

Presentatie aan burgemeester en wethouder-BnW29jan2019

<http://www.dreumel.burgercollectief.club/BnW29jan2019.pdf>

Afzetmarkt thermisch gereinigde grond tgg op slot

<https://www.ilent.nl/actueel/nieuws/2018/12/11/afzetmarkt-thermisch-gereinigde-grond-tgg-op-slot>

Zwaar verontreinigde grond-beginn der sanierung der grenzacher deponie

<https://telebasel.ch/2015/09/29/beginn-der-sanierung-der-grenzacher-deponie/>

Artikel van Follow the Money-gore grond over de maas

<https://www.ftm.nl/artikelen/gore-grond-over-de-maas?share=1>

Één handhavingsactie in de maand Oktober 2018-dwangsom en schip teruggestuurd meer controle dumpen vervuild slib

<https://www.gelderlander.nl/west-maas-en-waal/dwangsom-en-schip-teruggestuurd-meer-controle-dumpen-vervuild-slib~a4aadb90/>

Negatieve media-aandacht-Maas verontreinigd door buitenlands slibafval Dit draagt bij aan de plastic soep

<https://www.omroepgelderland.nl/nieuws/2325369/Maas-verontreinigd-door-buitenlands-slibafval-Dit-draagt-bij-aan-de-plastic-soep>

Verantwoord grootschalig toepassen van grond en baggerspecie

https://www.bodemplus.nl/publish/pages/92571/2009_06_04_definitieve_bijlage_24_31088_5.pdf

Persbericht-persbericht gemeente west maas en waal

<http://www.dreumel.burgercollectief.club/persbericht-gemeente-west-maas-en-waal.pdf>

BE001005991

https://tijdelijk.ilent.nl/evoa_pdfs/BE001005991.pdf

BE001005529

https://tijdelijk.ilent.nl/evoa_pdfs/BE001005529.pdf

Antitankgracht (Antwerpen)

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Antitankgracht_\(Antwerpen\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Antitankgracht_(Antwerpen))

<https://www.google.com/search?q=bagger+antitankgracht+belgie>

Verbod op 39 invasieve exoten

<https://www.wur.nl/nl/show/Verbod-op-39-invasieve-exoten.htm>

WOB-verzoek RWS

<http://www.dreumel.burgercollectief.club/WOB-verzoek-RWS.pdf>

Barneveld-1067878717748318215

<https://twitter.com/zembla/status/1067878717748318215>

Gokken met baggerstort in diepe plassen

<https://www.sportvisserijnederland.nl/actueel/nieuws/20449/stille-wateren-hebben-diepe-gronden-gokken-met-baggerstort-in-diepe-plassen.html>

Oorspronkelijke onderzoeksvoorstel-Voorstel audit en bodemonderzoek Over de Maas

<http://www.dreumel.burgercollectief.club/Voorstel-audit-en-bodemonderzoek-Over-de-Maas.pdf>

Website Burgercollectief Dreumelsche Waard

<http://www.dreumel.burgercollectief.club/>